

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет фізичного виховання і спорту

Кафедра медико-біологічних основ спорту та фізичної реабілітації

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Іщенко Н.М.

«30» 08 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОФІЗІОЛОГІЯ В УМОВАХ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Спеціальність 227 «Фізична терапія, ерготерапія»

Розробники

Кочін О.В.

Крайник Т.М.

Завідувач кафедри розробника, завідувач
кафедри спеціальності, гарант освітньої
програми

Декан факультету фізичного виховання і спорту

Начальник НМВ

Кочина М. Л.

Чернозуб А. А.

Калініченко В.І.

Миколаїв – 2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Психофізіологія в умовах фізичної реабілітації	
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»	
Спеціальність	227 «Фізична терапія, ерготерапія»	
Спеціалізація (якщо є)	227.01 Фізична терапія	
Освітня програма	Фізична терапія	
Рівень вищої освіти	Магістр	
Статус дисципліни	Вибіркова	
Курс навчання	6	
Навчальний рік	2019-2020	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	11	-
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	4 кредитів / 120 годин	
Структура курсу:	Денна форма	Заочна форма
	– лекції	20
	– семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові)	20
	– годин самостійної роботи студентів	80
Відсоток аудиторного навантаження	33%	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	-	
Форма підсумкового контролю	екзамен	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Мета: підготовка майбутніх спеціалістів до практичної роботи з людьми, використання отриманих знань для розуміння механізмів регулювання функцій організму людини.

Завдання:

- розвиток у студентів самостійності у пізнанні психофізіологічних явищ і властивостей нервової системи у ході цілеспрямованої діяльності, поведінці та спілкуванні;
- засвоєння особливостей використання основних методів психофізіологічної діагностики для подальшої навчальної та професійної діяльності;
- формування первинних навичок та вмінь дослідження, оцінки та корекції психофізіологічних феноменів;
- поглиблення вивчення питань галузевої психофізіології (диференціальної, вікової і т.д);
- сприяння розвитку у студентів уміння застосовувати отримані знання при організації власної поведінки;

- оволодіння теоретичними уявленнями про психофізіологічні відмінності людей.

Розроблена програма відповідає освітній програмі та орієнтована на **формування компетентностей**:

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1	Здатність до аналізу медичних, соціальних та особистісних проблем на основі біопсихосоціальної моделі обмежень життєдіяльності (МКФ)
	ЗК3	Здатність оцінювати, критично обговорювати та застосовувати результати наукових досліджень у практичній діяльності
	ЗК5	Здатність генерувати нові ідеї, брати участь у інноваційних проєктах для вирішення клінічних, наукових та освітніх завдань
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК1	Здатність розуміти складні патологічні процеси та порушення, які піддаються корекції заходами фізичної терапії

Передумови вивчення дисципліни:

Курс дисципліни «Психофізіологія в умовах фізичної реабілітації» покликаний поглибити та систематизувати знання студентів з питань діагностики та інтерпретації психофізіологічних показників. Дана дисципліна викладається на шостому курсі і спирається на знання отримані студентами у процесі підготовки бакалаврів у закладах вищої освіти за спеціальністю 227 «Фізична терапія, ероготерапія», та на основі вивчення таких предметів як «Фізична реабілітація при порушеннях функціонального стану людини», «Інформаційні технології та системологія в спорті та фізичній реабілітації».

В результаті вивчення дисципліни студент *має знати:*

- психологічні феномени, категорії, методи вивчення та опис закономірностей функціонування і розвитку психіки з позицій існуючих підходів у вітчизняній та зарубіжній науці;
 - психологічні технології, які дозволяють вирішувати типові задачі у різних галузях практики;
 - сутність психофізіологічної, психофізичної та психосоціальної проблем, відмінності між ними;
 - особливості використання методів вивчення психофізіологічних явищ;
 - психофізіологію сенсорних процесів;
 - властивості нервової системи та диференціювання психіки на цій підставі.
- має вміти:*

- використовувати на практиці теоретичні основи психофізіології;
- застосовувати основні положення психофізіології щодо проблеми співвідношення психічного і фізіологічного у людей з різними захворюваннями;

- системно підходити до вирішення психофізіологічної проблеми;
- проводити психофізіологічне дослідження та інтерпретувати його результати.

Відповідно до освітньої програми очікувані **результати навчання** включають вміння:

ПРН 1	Демонструвати знання біопсихосоціальної моделі обмежень життєдіяльності та уміння аналізувати медичні, соціальні та особистісні проблеми пацієнта/клієнта.
ПРН 7	Демонструвати уміння визначати рівень психомоторного та фізичного розвитку людини
ПРН 13	Демонструвати уміння реалізовувати індивідуальні програми фізичної терапії відповідно до наявних ресурсів і оточення
ПРН 14	Демонструвати уміння здійснювати етапний, поточний та оперативний контроль стану пацієнта/клієнта, аналізувати результати виконання програм фізичної терапії
ПРН 15	Демонструвати уміння коректувати хід виконання програми фізичної терапії на основі аналізу запланованих та досягнутих результатів
ПРН 18	Демонструвати уміння вербального і невербального спілкування з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, у мультидисциплінарній команді
ПРН 24	Дотримуватись основних юридичних та етичних вимог, провадити діяльність зі згоди пацієнта/клієнта

3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1	Тема 1. Психофізіологічні властивості і здібності людини.	2	2	8
2	Тема 2. Системогенез функціонального стану організму.	2	2	8
3	Тема 3. Психофізіологічні зміни в організмі.	2	2	8
4	Тема 4. Психофізіологічний відбір, підготовка, реабілітація.	2	2	8
5	Тема 5. Загальний адаптаційний синдром і захворювання, пов'язані зі стресом.	2	2	8
6	Тема 6. Психофізіологічні аспекти адаптації організму.	2	2	8
7	Тема 7. Становлення психофізіологічних процесів у період розвитку людини, у процесі старіння.	2	2	8

8	Тема 8. Психофізіологічні особливості жіночого організму.	2	2	8
9	Тема 9. «Людський фактор» як психофізіологічна проблема.	2	2	8
10	Тема 10. Механізми нормування емоцій та мотивацій.	2	2	8
	Всього за курсом	20	20	80

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

№	Тема заняття / план	Кількість годин
1	Тема 1. Психофізіологічні властивості і здібності людини. 1) Психофізіологічні властивості людини та їх визначення. 2) Характеристика нейродинамічних процесів: сили, врівноваженості, рухомості. 3) Особливості фізіологічних проявів у холериків, флегматиків, сангвініків та меланхоліків. 4) Психофізіологічна характеристика здібностей та їх значення для формування стану організму в процесі певної діяльності.	2
2	Тема 2. Системогенез функціонального стану організму. 1) Системні підходи до визначення функціональних станів організму. 2) Теорія функціональної системи за П. К. Анохіним: передбачуваний результат як системоутворюючий фактор функціональної системи.	2
3	Тема 3. Психофізіологічні зміни в організмі. 1) Психофізіологічні зміни в організмі у процесі функціонального напруження, пов'язаного з фізичною і розумовою працею. 2) Напруженість організму — інтегрований психофізіологічний стан. 3) Стомлення як стан і захисна реакція організму на виснаження.	2
4	Тема 4. Психофізіологічний відбір, підготовка, реабілітація. 1) Психофізіологічний відбір — складова професійного відбору. 2) Принципи психофізіологічного відбору. 3) Психофізіологічна реабілітація — комплексний процес застосування різних прийомів, для забезпечення відновлення стану організму у разі його порушень.	2
5	Тема 5. Загальний адаптаційний синдром і захворювання, пов'язані зі стресом. 1) Синдром розумово-емоційного напруження — головний чинник виникнення стресу у сучасних умовах життя. 2) Неспецифічні реакції організму на дію стресорів. 3) Зниження резистентності організму при тривалій дії стресора.	2
6	Тема 6. Психофізіологічні аспекти адаптації організму. 1) Адаптація як процес пристосування організму до мінливих умов середовища. 2) Адаптаційні можливості організму. 3) Типи реагування організму в процесі довгострокової адаптації.	2
7	Тема 7. Становлення психофізіологічних процесів у період розвитку людини, у процесі старіння. 1) Вікові особливості функціональних можливостей організму. 2) Особливості психофізіологічних змін в організмі в основні вузлові періоди життя людини.	2

	3) Порушення психофізіологічного стану в процесі старіння.	
8	Тема 8. Психофізіологічні особливості жіночого організму. 1) Загальні відмінності ВНД жінок від ВНД чоловіків: ✓ пам'ять ✓ мовна функція ✓ прояв емоцій ✓ сенсорна чутливість ✓ працездатність ✓ координація ✓ інші.	2
9	Тема 9. «Людський фактор» як психофізіологічна проблема. 1) Роль різних факторів в обробленні людиною інформації, прийнятті рішень і формуванні дій у людино-машинних системах. 2) Значення порційних можливостей обробки інформації в умовах підвищеної функціональної напруженості.	2
10	Тема 10. Механізми формування емоцій та мотивацій 1) Психофізіологічне обґрунтування емоційних станів, їх фізіологічні прояви. 2) Залежність емоційних проявів від стану вищої нервової діяльності, здоров'я, інших чинників.	2

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять

№	Тема заняття / план	Кількість годин
1	Тема 1. Психофізіологічні властивості і здібності людини. 1) Закономірності, що визначають психофізіологічний стан людини. 2) Особливості і прояви, що визначають психофізіологічний стан людини.	2
2	Тема 2. Особливості системогенезу функціонального стану організму. 1) Нормальний функціональний стан. 2) Граничний функціональний стан. 3) Патологічний функціональний стан.	2
3	Тема 3. Психофізіологічні зміни в організмі у процесі функціонального напруження 1) Напруженість організму, стомлення. 2) Спільність і відмінність функціонального напруження при фізичній і розумовій праці.	2
4	Тема 4. Прикладні аспекти психофізіології 1) Психофізіологічний відбір, підготовка, реабілітація 2) «Людський фактор» як психофізіологічна проблема.	2
5	Тема 5. Загальний адаптаційний синдром і захворювання, пов'язані зі стресом 1) Біолого-психологічні і соціально-виробничі фактори ризику виникнення стану стресу. 2) Засоби захисту від стресу.	2
6	Тема 6. Адаптація як процес пристосування організму до мінливих умов середовища. 1) Значення формування структурного сліду для оцінки функціонального стану. 2) Критерії адаптації, складові психофізіологічного резерву організму.	2

7	Тема 7. Психофізіологічні процеси у період розвитку людини. 1) Психофізіологічні особливості змін функціонального стану організму в похилому віці. 2) Вплив морфофункціональних змін у процесі старіння людини на регуляторні процеси, стан нервової системи.	2
8	Тема 8. Психофізіологічні особливості жіночого організму 1) Особливості ендокринної регуляції жінок у різні фази менструального циклу і зміни при цьому психофізіологічного стану організму.	2
9	Тема 9. «Людський фактор» як психофізіологічна проблема. 1) Складові особистісного фактора. 2) Оцінювання людського фактора.	2
10	Тема 10. Механізми нормування емоцій та мотивацій 1) Характеристика біологічних і патологічних мотивацій. 2) Мотивація як суб'єктивно активований психофізіологічний стан організму до визначеної діяльності. 3) Біологічні і соціальні мотивації. 4) Механізми формування мотивацій.	2

Семінарське заняття передбачає доповідь студентів за зазначеними питаннями, та обговорення їх у групі, а також виконання практичних завдань дослідницького характеру у групі з використанням психофізіологічного обладнання та спеціального психофізіологічного тестування

4.3. Завдання для самостійної роботи

Підготувати самостійну роботу на одну із запропонованих тем.

Обсяг самостійної роботи має складати – 10-15 сторінок. До загального обсягу роботи не входять додатки, глосарій, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів підлягають суцільній нумерації. У тексті обов'язково повинні бути посилання на літературу та інші джерела, що використовувалися при підготовці роботи.

Текст смостійної роботи викладається державною мовою на стандартних аркушах формату А-4(210 x 297).

Робота друкується шрифтом Times New Roman, 14 кеглем; вирівнювання - “За шириною”; міжрядковий інтервал “Полуторний” (1,5 Lines); абзацний відступ – п’ять знаків (1,25 см); верхнє і нижнє поле – 2 см., лівє – 3 см, правє – 1 см. Абзацний відступ має бути однаковим у всьому тексті і дорівнювати п'яти знакам (1,25 см).

Скорочення слів та словосполучень мають відповідати чинним стандартам з бібліотечної та видавничої справи.

Розділи та підрозділи мають містити заголовки, які належить точно відтворювати у змісті. Заголовки розділів, як правило, розміщують посередині рядка. Назви розділів друкують великими літерами без розділових знаків у кінці, без підкреслень. Заголовки розділів слід починати з належного відступу.

Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою. Переніс слів у заголовках розділів слід уникати. Відстань між заголовком і

подальшим чи попереднім текстом, при друкованому виготовленні письмової роботи, повинна становити не менше двох рядків.

Нумерація сторінок має бути наскрізною. Порядковий номер сторінки позначають арабською цифрою і проставляють у правому верхньому куті сторінки. Титульний аркуш включається до загальної нумерації сторінок письмової роботи, але номер сторінки на титульному аркуші не проставляють. Розділи слід нумерувати також арабськими цифрами.

При використанні літературних джерел в тексті письмової роботи можуть бути два варіанти посилань на них. Перший – це посторінкові посилання (виноски): коли на сторінці цитується джерело, то внизу цієї сторінки під основним текстом наводиться бібліографічний опис літературного джерела і вказується сторінка. Другий – коли в разі посилання на літературне джерело у круглих дужках вказується прізвище та ініціали автора та рік видання публікації, (Скворцов В.А., 2015).

Ілюстративний матеріал – малюнки, графіки, схеми тощо слід розміщувати безпосередньо після першого посилання на нього в тексті. Якщо графік, схема, таблиця не поміщається на сторінці, де є посилання, їх подають на наступній сторінці. На кожний ілюстративний матеріал мають бути посилання в тексті.

Перелік тем для підготовки самостійної роботи

1. Послідовність функціональних змін в організмі в різні періоди розвитку людини.
2. Функціональні перебудови організму при старінні.
3. Особливості психофізіологічного стану організму при депресії.
4. Психофізіологічні аспекти адаптації організму.
5. Адаптація як процес пристосування організму до мінливих умов середовища.
6. Порушення психофізіологічного стану в процесі старіння.
7. Психофізіологічні особливості змін функціонального стану організму у похилому віці.
8. Механізми походження емоцій.
9. Психофізіологічне обґрунтування емоційних станів, їх фізіологічні прояви.
10. Типи реагування організму в процесі довгострокової адаптації.
11. Критерії адаптації, складові психофізіологічного резерву організму.
12. Біологічні і соціальні мотивації. Механізми формування мотивацій.
13. Психофізіологічна характеристика сну.
14. Сутність гіпнотичного стану організму.
15. Фізіологічні основи уваги.
16. Фізіологічні основи пам'яті.
17. Зміни функціонального стану організму жінки, що відбуваються у різні фази менструального циклу.
18. Формування емоційних станів організму.
19. Типи реагування організму в процесі довгострокової адаптації.
20. Критерії адаптації, складові психофізіологічного резерву організму.

21. Принцип вертикальної будови нервової системи. Функціональний принцип.
22. Теорія І.П.Павлова про основні властивості нервової системи.
23. Основні положення теорії Г.Сельє.
24. Фізіологічне обґрунтування застосування методу аналізу варіабельності серцевого ритму
25. Фізіологічне обґрунтування застосування стабілографії

4.4.Забезпечення освітнього процесу

Навчально-методичний матеріал: конспекти лекцій та практичних занять.

Мережа Інтернет: доступ до сайтів університетів та інших сайтів, що необхідні для навчального процесу

Обладнання: мультимедійний проектор, прилад багатофункційний «МПФИ-ритмограф 1», прилад багатофункційний «МПФИ-стабілограф 1», прилад для психофізіологічних досліджень «ПФИ-2».

5. Підсумковий контроль

Перелік питань підсумкового контролю (екзамен)

1. Основні підходи до визначення предмету психофізіології.
2. Основні етапи розвитку психофізіологічної науки.
3. Характеристика підходів до вирішення проблеми співвідношення біологічного і соціального у людини.
4. Основні методи психофізіологічних досліджень.
5. Принцип вертикальної будови нервової системи. Функціональний принцип.
6. Функціональна асиметрія великих півкуль головного мозку, її роль у психічному відображенні дійсності.
7. Структурна організація периферійної нервової системи.
8. Функціональна спеціалізація соматичної нервової системи.
9. Вегетативна нервова система, її структурні одиниці та функціональне значення.
10. Поняття про функціональний стан організму. Фактори, що впливають на функціональний стан людини.
11. Основні положення теорії Г. Сельє.
12. Механізми впливу нейромедіаторів на активність протікання психічних процесів.
13. Психофізіологічна характеристика сну.
14. Сутність гіпнотичного стану організму.
15. Біологічні основи емоцій.
16. Вплив емоцій на функціональний стан та роботу внутрішніх органів.
17. Прийоми саморегуляції психічних станів.
18. Фізіологічні основи уваги.
19. Принцип домінанти Ухтомського.
20. Фізіологічні основи пам'яті.

21. Значення індивідуальних можливостей людини для проявів функціональної напруженості організму.
22. Значення здібностей для психофізіологічного контролю.
23. У чому полягає психофізіологічне значення емоцій?
24. Нормальний, граничний і патологічний стани організму.
25. Формування динамічного компонента — фактор зниження функціональної напруженості стану організму.
26. Схожість і відмінність функціонального стану організму при фізичній і розумовій діяльності.
27. Психофізіологічні зміни, що відбуваються в організмі при тривалій гіпокінезії.
28. Психофізіологічний відбір та його значення.
29. Значення психофізіологічної підготовки для певної професійної діяльності.
30. Основні компоненти психофізіологічної реабілітації.
31. Зміни функціонального стану організму у процесі загального адаптаційного синдрому.
32. Перебудови функцій організму при трансконтинентальних перельотах.
33. Сон як природний психофізіологічний стан організму, етапи сну.
34. Зміни функціонального стану організму жінки, що відбуваються у різні фази менструального циклу.
35. Послідовність функціональних змін в організмі в різні періоди розвитку людини.
36. Функціональні перебудови організму при старінні.
37. Як впливають на функціональний стан жінки сезонні зміни?
38. Формування емоційних станів організму.
39. Мотивації та їх біологічні і соціальні різновиди.
40. Характеристика патологічних мотивацій.
41. Причини розвитку депресивних станів.
42. Особливості психофізіологічного стану організму при депресії.
43. Психофізіологічні аспекти адаптацій організму.
44. Адаптація як процес пристосування організму до мінливих умов середовища.
45. Типи реагування організму в процесі довгострокової адаптації.
46. Порушення психофізіологічного стану в процесі старіння.
47. Психофізіологічні особливості змін функціонального стану організму у похилому віці.
48. Механізми походження емоцій.
49. Психофізіологічне обґрунтування емоційних станів, їх фізіологічні прояви.
50. Характеристика біологічних і патологічних мотивацій.
51. Як формується емоціональний стан організму?
52. Мотивація як суб'єктивно активований психофізіологічний стан організму до визначеної діяльності.
53. Патологічні мотивації та особливості їх формування.

54. Які основні зміни психофізіологічного стану організму жінки відбуваються в різні фази менструального циклу?
55. Чому функціональний стан організму залежить від вікового розвитку людини?
56. Наведіть послідовність функціональних змін в організмі в різні періоди розвитку.
57. Як відбувається функціональна перебудова організму при старінні?
58. Чому у похилому віці погіршується нервова регуляція життєвих функцій і змінюється стан ВНД?
59. Що таке біологічні і соціальні мотивації?
60. Схарактеризуйте патологічні мотивації.
61. Який механізм дії психотропних речовин?
62. Чому реактивність і резистентність організму впливають на формування функціонального стану організму?
63. Яке значення у формуванні психофізіологічного стану має індивідуальна реактивність?
64. Що таке активна і пасивна резистентність?
65. Чому рівень знань має значення для проявів психофізіологічного стану організму людини тоді, коли діяльність висуває вимоги до компетентності?
66. Чому функціональний стан визначає ефективність будь-якої діяльності людини?
67. Адаптація як процес пристосування організму до мінливих умов середовища. Адаптаційні можливості організму.
68. Типи реагування організму в процесі довгострокової адаптації.
69. Критерії адаптації, складові психофізіологічного резерву організму.
70. Загальні відмінності ВНД жінок від ВНД чоловіків (пам'ять, мовна функція, прояв емоцій, сенсорна чутливість, працездатність, координація тощо).
71. Особливості ендокринної регуляції жінок у різні фази менструального циклу і зміни при цьому психофізіологічного стану організму.
72. Характеристика біологічних і патологічних мотивацій.
73. Мотивація як суб'єктивно активований психофізіологічний стан організму до визначеної діяльності.
74. Біологічні і соціальні мотивації.
75. Механізми формування мотивацій.
76. Патологічні мотивації і особливості їх формування (алкоголізм, наркоманія, тютюнопаління).
77. Психофізіологічний відбір — складова професійного відбору для виявлення здібностей і якостей, які відповідають вимогам певної діяльності.
78. Зміст професіограми діяльності.
79. Формування нових нервових зв'язків, створення спеціалізованих динамічних стереотипів, певних фізіологічних проявів — основа психофізіологічної підготовки. Її компоненти: сенсорний, розумовий, руховий, вегетативний.

Приклад екзаменаційного білету

Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Освітньо-кваліфікаційний рівень – магістр
Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність: 227 «Фізична терапія, ерготерапія»

Навчальна дисципліна – **Психофізіологія в умовах фізичної реабілітації**

Екзаменаційний білет № 0

1. Характеристика біологічних і патологічних мотивацій.
2. Мотивація як суб'єктивно активований психофізіологічний стан організму до визначеної діяльності.
3. Біологічні і соціальні мотивації.

Затверджено на засіданні кафедри медико-біологічних основ спорту та фізичної реабілітації
№ ____ від _____

Завідувач кафедри

д. біол. наук, проф Кочина М.Л.

Екзаменатор

к. мед. наук, проф Кочін О.В.

За перше питання студент отримує 10 балів:

9-10 балів: глибоке засвоєння програмного матеріалу; повна відповідь на питання;

6-8 балів: повне засвоєння програмного матеріалу і вміння орієнтуватися в новому; змістовні відповіді на запитання;

3-5 балів: часткове, неповне висвітлення змісту питання; неточність при відповіді; є розуміння основних положень матеріалу.

0-2 бали: за не опанування значної частини програмного матеріалу; незнання теорії основних питань і термінів;

За друге і третє питання – 15 балів:

11-15 балів: глибоке засвоєння програмного матеріалу; повна відповідь на питання;

7-10 балів: повне засвоєння програмного матеріалу і вміння орієнтуватися в новому; змістовні відповіді на запитання;

4-6 балів: часткове, неповне висвітлення змісту питання; неточність при відповіді; є розуміння основних положень матеріалу.

0-3 бали: за не опанування значної частини програмного матеріалу; незнання теорії основних питань і термінів.

Максимальна кількість балів за екзамен становить 40 балів.

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

6.1. Система оцінювання роботи студентів

Контроль рівня засвоєння навчального матеріалу здійснюється шляхом перевірки знань студентів на заліку згідно розкладу сесії.

У відповідності до положення про систему рейтингової оцінки знань студентів при вивченні дисципліни «Психофізіологія в умовах фізичної реабілітації» застосовується наступна система оцінювання роботи студентів.

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Усна відповідь на практичному занятті 10 занять по 5 балів	50
2	Підготовка та захист самостійної роботи	10
3	Екзамен	40
	Всього	100

6.2. Критерії оцінювання

Усна відповідь на практичному занятті

5 балів (відмінно)	Студент має глибокі міцні і системні знання з теми, використовує наукову термінологію, вільно володіє понятійним апаратом. Має уявлення про особливості психофізіологічних процесів в тому чи іншому аспектах діяльності людини. Правильно планує свою самостійну роботу. Будує відповідь логічно, послідовно, розгорнуто, використовуючи наукову термінологію.
4 бали(добре)	Студент має міцні ґрунтовні знання, вміє застосовувати їх на практиці, але може допустити неточності, окремі помилки в формулюванні відповідей.
3 бали (добре)	Студент знає програмний матеріал повністю; має практичні навички в аналізі психофізіологічного стану людини; недостатньо вміє самостійно мислити, не може вийти за межі теми.
2 бали (задовільно)	Студент знає основний зміст теми, але його знання мають загальний характер, іноді не підкріплені прикладами.
1 бал	Студент має фрагментарні знання з теми. Не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. Не вміє викласти програмний матеріал.

0 (незадовільно)	Студент повністю не знає програмного матеріалу, відмовляється відповідати.
------------------	---

Написання та захист самостійної роботи

9-10 балів (відмінно)	Запропонована студентом робота викладена в обсязі, що вимагається, оформлена грамотно, спирається на базовий теоретичний і практичний матеріал, містить нову, нетрадиційну інформацію з даного питання і пропозиції щодо її практичного
7-8 балів (добре)	Запропонована студентом робота викладена в обсязі, що вимагається, оформлена грамотно, спирається переважно на базовий теоретичний і практичний матеріал, містить фрагменти нової, нетрадиційної інформації.
5-6 балів (добре)	Запропонована студентом робота викладена в необхідному обсязі, оформлена грамотно, включає базовий теоретичний та практичний вихід, але містить певні недоліки у висвітленні питання, яке досліджувалось.
3-4 бали (задовільно)	Робота містить базовий теоретичний та практичний матеріал, але не має практичного виходу. Виклад матеріалу неточний, присутні недоліки у висвітленні теми.
1-2 бали (задовільно)	Робота містить базовий теоретичний та практичний матеріал, але тема розкрита неповністю. Виклад матеріалу неточний, присутні недоліки у висвітленні теми. Обсяг запропонованої роботи не відповідає вимогам.
0 (незадовільно)	Робота не виконана.

7. Рекомендовані джерела інформації

7.1. Основні:

1. Горго Ю.П., Чайченко Г.М. Основи психофізіології. Навчальний посібник, - Херсон: Персей, 2002. – 248 с.
2. Кокун ОМ. Оптимізація адаптаційних можливостей людини: психофізіологічний аспект забезпечення діяльності: Монографія. - К.: Міленіум, 2004. - 265 с.
3. Кокун О.М. Психофізіологія. Навчальний посібник. - К: Центр навчальної літератури, 2006. - 184 с.
4. Корольчук М.С. Психофізіологія діяльності: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – 2-е вид., випр. та доп. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2004. – 400с.
5. Крушельницька Я.З. Фізіологія і психологія праці. - К.: КНЕУ, 2002. – 182 с.
6. Кузів О.Є. Психофізіологія: курс лекцій. – Тернопіль: вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. – 194 с.
7. Макарчук М.Ю., Куценко Т.В., Кравченко В.І., Данилов С.А. Психофізіологія: навчальний посібник / М.Ю. Макарчук, Т.В. Куценко, В.І. Кравченко, С.А. Данилов – К. : ООО «Інтерсервіс», 2011. – 329 с.
8. Малхазов О.Р. Психологія та психофізіологія управління руховою діяльністю. - К.: Євролінія, 2002. - 320 с.
9. Філіппов М. М. Функціональна діагностика: Навч. посіб. для студ. ф-ту фіз. виховання. — К.: НТУУ “КПІ”, 2000. — 91 с. 67.

10. Філіппов М. М. Психофізіологія людини: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2003. — 158 с.

7.2. Додаткові:

1. Александров Ю.И.(ред.) Психофизиология. - СПб.: Питер, 2003. - 496с.
2. Бехтерева Н.П. Магия мозга и лабиринты жизни. – М.: АСТ.: СПб.: Сова, 2007.- 383с.
3. Брагина Н. Н., Доброхотова Т. А. - Функциональные асимметрии человека. -М: Медицина, 1988. -240с.
4. Губко О.Т. Основы зоопсихології.- К.:Кондор, 2006.- 190с.
5. Данилова Н.Н. Психофизиология. - М.: Аспект Пресс, 2001.- 373 с.
6. Деглин В.Л. Лекции о функциональной ассиметрии мозга человека. – Амстердам-Киев.: Изд-во АПУ, 1996. – 234с
7. Ємченко А.І. Фактори простору і часу в умовно-рефлекторній діяльності тварин.-К.: Видавництво Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка, 1953. – 216с.
8. Иваницкий А.М. Главная загадка природы: как на основе процессов мозга возникают субъективные переживания // Психологический журнал. 1999. - Т. 20. - №. 3. С. 93-104.
9. Иваницкий А.М. Мозговые механизмы оценки сигналов. — М.: Медицина, 1976. — 298 с.
10. Ильин Е.П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины. - СПб.: «Питер», 2007. – 544 с.
11. Ильин Е.П. Психофизиология состояний человека. - СПб.: Питер, 2005. – 412 с.
12. Костандов Э. А. Психофизиология сознания и бессознательного. - СПб.: Питер, 2004. – 167 с.
13. Коцан І.Я., Мотузюк О.П., Кузнецов І.П. Проблеми сучасної психофізіології. - Луцьк: РВВ Волин. нац. ун-ту ім. Л. Українки, 2010. – 183 с.
14. Лизогуб В.С. Онтогенез психофізіологічних функцій людини. – Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора біологічних наук, Київ, 2001.- 317 с.
15. Макаренко М. В. Основы професійного відбору військових спеціалістів та методики вивчення індивідуальних психофізіологічних відмінностей між людьми. - К.: Ін-т фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України, Науково-дослідний центр гуманітарних проблем Збройних Сил України, 2006. – 395 с.
16. Макарчук Н.Е., Калусев А.В. Обоняние и поведение.- К.:КСФ, 2000.- 134 с.
17. Николаева Е.И. Психофизиология: Психологическая физиология с основами физиологической психологии. - СПб.: ПЕР СЕ, 2008г. - 624 с.
18. Палмер, Дж., Палмер, Л. Эволюционная психология. Секреты поведения Homo sapiens. – Спб: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2003. – 384с.

19. Пинкер, С. Язык как инстинкт. – М.: Едиторал УРСС, 2004. -455с.
20. Резникова, Ж. И. Интеллект и язык животных и человека. Основы когнитивной этологии. – М.: ИКЦ "Академкнига", 2005.-518с.
21. Ротенберг В.С., Аршавский В.В. Межполушарная асимметрия мозга и проблема интеграции культур // Вопросы философии. - 1984. -№4.- С. 78-86.
22. Симонов П.В. Лекции о работе головного мозга. Потребностно-информационная теория высшей нервной деятельности. - М.: Наука, 2001.-96с.
23. Смирнов И., Безносюк Е., Журавлёв А. Психотехнологии. Компьютерный психосемантический анализ и психокоррекция на неосознаваемом уровне. - М.: Издательская группа "Прогресс" - "Культура", 1995. - 416 с.
24. Спрингер С., Дейч Г. Левый мозг, правый мозг. Асимметрия мозга. - М.: Мир, 1983. -256с.
25. Харченко П.Д. Запоздывающие условные рефлексy. – К.: Издательство Киевского университета, 1960.- 302 с.
26. Хомская Е.Д. Нейропсихология. - СПб.: Питер.-2005. – 496с.
27. Чайченко Г.М. Поведінка і психіка тварин. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2000.- 200с.
28. Чайченко Г.М. Фізіологія вищої нервової діяльності. - К.:» Вища школа», 1993. – 176 с.
29. Baddeley A.D., Allen R.J., Hitch G.J. Binding in visual working memory: The role of the episodic buffer // Neuropsychologia. - 2011. - (in press).
30. Cosgrove K. P., Mazure C. M., Staley J. K. Evolving Knowledge of Sex Differences in Brain Structure, Function and Chemistry // Biol Psychiatry. -2007. - Vol.62(8). - P. 847–855.
31. Doty R. W. Unity from duality // Acta Neurobiol. Exp. – 2003. – Vol. 63. – P. 163 – 170.
32. Faw B. Pre-frontal executive committee for perception, working memory, attention, long-term memory, motor control, and thinking: A tutorial review // Consciousness and Cognition. – 2003. – Vol. 12, Issue 1. – P. 83 – 139.
33. Koch C., Crick F. On the zombie within // Nature. - 2001. – P. 411- 893.
34. Koch C., Crick F. Some thoughts on consciousness and neuroscience. // The cognitive neurosciences, 2-nd edition, Gazzaniga, M.S., editor. MIT Press: Cambridge, Massachusetts. -2000. - P. 1285-1294.
35. Lamme V.A. Towards a true neural stance on consciousness. // Trends Cogn Sci. - . 2006, Vol.10. – P. 494 –501.
36. Rattenborg N.C. Do birds sleep in flight? // Naturwissenschaften. – 2006, Vol.93. – P.413–425.
37. Tononi G. Information integration: its relevance to brain function and consciousness // Arch Ital Biol. 2010, Vol.148 (3). – P.299-322.
38. Velmans, M. Is human information processing conscious? // Behav. Brain Sciences. – 1991, Vol.14. - P. 651-726.